

Gierik 57, december 1997

Rik Gyles

EEN NEVELVLEK

Vlaanderen was toen nog een onder-deel van België.
Alle socialisten waren gewezen misdienaars,
alle liberalen wraen rijk en spraken Frans.
Volgens de burgerlijke stand was iedereen katholiek.
Brussel deelde voor cultuur de centen uit
en Herman Teirlinck keek toe of het goed was.
Antwerpen was toen nog de culturele hoofdstad van Vlaanderen.
De rest had het Davidsfonds of sliep.
Paul kwam er vaak en Herman. Hugo nu en dan.
Ferre was er geboren, Jan ook en Walter.
Een generatie van net wel, net geen oorlog.
Geen Vlamingen meer, maar wat anders?
Binnenin zaten we vol existentialisme.
Uiterlijk zwart met een vetkuif, een kippenkont kon ook.
De broekspijpen waren 23 centimeter.
De zon schoon 24 uur per dag.
Ik was 16 en ik zou acteur worden.
De vader van Frans Sans had een bibliotheek.
Veel NGF, J. J. Pauvert, Albin Michel, maar ook Bantam en Dell.
Hij smaakte de literatuur met de scherpe punt van zijn
nadrukkelijk aanwezige tong.
Tardieu, Ionesco, Adamoff, Carco, Aragon, Sartre.
We zaten aan een lange bruine tafel, niet te veel licht.
Hier werd over de toekomst gesproken.
Er was toen nog veel zwart/wit tussen de mensen.
Zelden ging men over de grens, voorbij het eigen gelijk.
Alles bewoog behalve het oog waar wij in stonden.
Alles moest, maar anders. Openheid. Ruimte.
Het gezelschap van de KONINKLIJKE NEDERLANDSE SCHOUWBURG
was HET NATIONAAL TONEEL VAN BELGIË.
Een week in Antwerpen, dan in de bus.
Een paar keer naar Gent, soms een keer elders.
Amateurs werden beroeps, zonder de banden echt door te snijden.
Prachtige acteurs in een gesloten systeem.
'Zo is Shakespeare,' zei M. B.
'Vondel, ach Vondel,' zei B. R.
'Opkomen langs Jardin,' zei E. D.
'Heel mooi,' vonden de abonnees.
Op het einde kwam immers altijd de komediantenrevue.
Het lag allemaal vast.
Het theater was oud en er lag stof op het toneel.
We waren jong en we dachten dat het anders kon.
We wisten dat men het over de grenzen anders deed.
De vader van Frans Sans had de nieuwe teksten en het papieren geld.
Hij en zijn vrouw waren een mecenaat.

(Stank voor dank zouden ze er voor krijgen, maar dat is een ander verhaal.)

Zolder-, kamer-, keldertoneel dus.

Ionesco, Molière anders, maar ook het debuut van Jan Christiaens.

Vaak niet goed genoeg, te groen, te veel jeugd.

Maar het was anders, er was hoop, er was een bres.

Het is het niet geworden.

De Nevelvlek is opgelost.

De openheid tot ijlheid verworden.

Antwerpen is de culturele hoofdstad van Antwerpen.

De amateurs die beroeps werden liggen terug onder het juk van de amateurs.

De koorknappen weten wat goed is voor de poorters.

De poorters kijken en vinden dat het goed is, zo.

Een beeldenpark, een paar renovaties.

Wel de materie, niet de geest.

Monumenten van het verleden die bevroren in het heden, zonder toekomst.

In de kelder van mijn geheugen liggen nauwelijks ingekleurde herinneringen.

Bouwstenen van wie ik ben.

Ik besluit om ze te laten liggen.

Je kan niet tegelijk de puzzel zijn en hem leggen.